

PAPP GÉZA:

A VERBUNKOS KÉZIRATOS EMLÉKEI

I. A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

A Podmaniczky—Vigyázó-hagyaték zenei anyagából

A könyvtár kéziratárában őrzött Ms. 10 060—10 090 jelzetű kottagyűjtőkben az ún. Podmaniczky—Vigyázó-hagyaték hangjegyes anyaga — nyomtatott és kézíratos kották jelentős mennyisége — található. Báró Podmaniczky János (1786—1883) fiatalabb leánya, Zsuzsanna másodsor Vigyázó Sándorhoz ment nőül. Az 1895-től már gróf V. S. a nagy családi vagyon tulajdonképpeni donátora; a hagyaték azonban csak harmadik gyermeküknek, Ferencnek halála (1928) után nyílt meg az MTA számára.¹ A verbunkos zenét tartalmazó hangjegyek a hagyatékban fennmaradt kották legrégebb részét alkotják, s megítélésem szerint a Podmaniczky-ágon hagyományozódtak tovább. A család tagjainak zenei érdeklődése mindenképpen kimutatható.

A podmanini és aszódi előnevet viselő Podmaniczky-család 1782-ben kapta a báróságot,² amely azután két ágon öröklődött. A megmaradt kézíratos kották ajánlásaiban leggyakrabban szereplő János báró az 1720 táján épült aszódi kastélyban töltötte gyermekkorát testvéreivel együtt. 1800—1804-ig a lőcsei evangélikus gimnáziumban tanult, majd Sárospatakon folytatott jogi tanulmányokat. A kollégium 1805. júl. 18-án minden tárgyból kitűnő bizonyítványt állított ki számára. Már ekkor beszélt a német, a szlovák és a latin nyelvet, s értett franciául is.³ Zenei érdeklődésére mutatnak a lőcsei és sárospataki diákévekből származó, pontosan datált kottás följegyzések. (L. 28—30. sz.) 1807-től kezdve mintegy 25 éven át zálogbirtokai voltak a Heves megyei Detk községben, s a körülötte fekvő falvakban.⁴ Csermák Antal ajánlásai (l. 14., 17., 19. és 21. sz.) arra engednek következtetni, hogy a muzsikus életének utolsó éveiben — akkor már elborult elmével — többször is megfordult a detki kastélyban. A báróval való kapcsolata azonban korábbi, hiszen 1809-ben neki ajánlotta hat magyar rondóját (2. sz.). Hogy a Podmaniczky-házban kik játszották — egyáltalán előadták-e — Csermák kamarazenéjét, nem tudjuk. Maga a báró zongorázott, feleségét is ő vezette be a hangszerjátékba.⁵ Életrajzírója más vonatkozásban nem említi a báró zenei érdeklődését, de föltehető, hogy a gazdag családi levéltárban lehetne még találni adatokat. A hagyatékban van két, zongorára írt kottás füzet, melynek anyagát P. Zsuzsanna számára állították össze 1803-ban. (Vö. 35. sz.) A nevezett János báró húga, később Kosztolányi Józsefné (1793—1843).⁶ Podmaniczky Jánosnak mindkét lánya tanult zongorázni. Az idősebbik Máriaának (1830—) szól Georgiádesz József szerzeménye (9. sz.), amelynek kottája azonban elveszett vagy

¹ A hagyaték történetéről részletesen l. Gergely Pál: A Magyar Tudományos Akadémiára hagyott Vigyázó vagyon sorsa. A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának Kiadványai 63. Bp. 1971.

² Nagy Iván: Magyarország családai [...], 9. köt. (Pest, 1862), 341—42. l.

³ Dr. Vargha Zoltán: Báró Podmaniczky János (1786—1883) életrajza. Bp. 1933., 3—6., 10. l.

⁴ Uo. 11., 45. l.

⁵ Uo. 55. l.

⁶ Doby Antal: A Podmanini és Aszódi Podmaniczky-család. Bp. 1901., 31. és 80. l.

valahol lappang. A fiatalabb Zsuzsanna muzikalitását a család számon tartotta.⁷ Az említeteken kívül a báró másodfokú nagybátyja feleségének, szül. gróf Wartensleben Klárának (1782—1834) nevével találkozunk még az ajánlásokban (l. 6. sz.).⁸ Az ő fiuk volt Podmaniczky Lajos báró (1803—1872), az egyetlen a családban, aki komolyan foglalkozott zeneszerzéssel. Több műve maradt ránk,⁹ de verbunkos táncokat, tudtunkkal, nem írt.

Meg kell említenem, hogy a hagyaték zenei anyagából először kiemelték, majd az 1960-ban történt átrendezés alkalmával a kottagyűjtőkbe visszahelyeztek néhány kéziratot. Ezek korábban a Régi és újabb magyar írók (RUI) című csoportosításban voltak találhatóak.¹⁰ Így az RUI 4^r 328., 331., 343. és 344. jelzetű kottás kéziratok is (l. 12., 13., 16., 31., 33. és 34. sz.), amelyeknek némelyikére a magyar zenetörténeti irodalom eddig is utalt.

A verbunkosnak alábbiakban számba vett kéziratok forrásai közül kétségtelenül Csermák művei a legjelentősebbek (l. 1—4., 14—21. sz.), noha egyes darabok másolatban máshonnan is ismeretesek. Ugyancsak másolatban vannak meg Kossovits József és Rigler Ferenc Pál magyar táncai (12. és 13. sz.). Nyomatott kotta alapján készült másolatnak látszik a Podmaniczky Zsuzsanna számára összeírt „zongoraiskola” táncsorozata is (35. sz. — Magyar Tanzok). Erre abból következtethetünk, hogy három darabja (1., 4. és 8. sz.) megvan a Révay-levéltár zenei anyagában őrzött (Pozsony—Bratislava, Levéltári Központ) egyik, hasonló rendeltetésű — s a nyelvi különbségtől eltekintve azonos című — kéziratban (Fundament und Anfang für das Pianoforte).¹¹ A sorozatok közül említés érdemel még az egyelőre ismeretlen személyű Fr. A. Pierolt Six Hongroises à Quatre Mains című műve (34. sz.).

A kéziratok leírását a könyvtári jelzetek sorrendjében közlöm, minthogy a művek keletkezésének idejét a legtöbb esetben nem lehet pontosan megállapítani.

Ms. 10 062/I.

1.

[Csermák Antal:] *Verbung*

In: Az intézet [!] veszedelem / vagy / Haza szeretete / mellyet / Nemzeti Muzsikára téve 2. Hegedűre, Violára / és Violontsello / alázatosan ajánlja / Az Magyar Nemességnek / Csermák Antal 1809 esztendőbe.¹²

Kb. 32×24 cm — A fenti című borítóban szólamok: Violino 1mo, Violino 2do, Viola, Violoncello — mindegyik 8 (sztlan) lapon. Külön álló kisebb levélen mellékelve: *Darstellung* [=a tételek felsorolása németül (*r*) és magyarul (*v*)].

⁷ Vargha Zoltán: Gróf Vigyázó Sándorné báró Podmaniczky Zsuzsanna (1838—1923) életrajza. Bp. 1931., 20. l.

⁸ Doby, i. m. 34. l.

⁹ Vö. Zenei Lexikon III. köt., Bp. 1965., 132. l.

¹⁰ Dr. Fülöpné Csanak Dóra osztályvezető szíves felvilágosítása.

¹¹ L. Domokos Pál Péter: Hangszeres magyar tánczene a XVIII. században. Bp. 1978., 108. l.

¹² A szólamok másik példánya: OSzK Zt Ms. mus. 1378; hegedű-zongora letétben uo. Ms. mus. 675. Vö. Bónis Ferenc: Csermák Antal kamarazenéje. Új Zenei Szemle 1952/5., 10—15. l. A vonósnygyest a Doblinger Musikverlag (Wien—München) adta ki 1963-ban Bónis Ferenc gondozásában. A 7. tételt (Tempo di Verbung stb.) közli Szabolcsi Bence: A magyar zenetörténet kézikönyve. Bp. 1979. (Szabolcsi Bence művei 2., szerk. Bónis Ferenc), 220—29. l.

Verbung

Allo moderato

Andante

Trio

Tempo di Verbung

Ms. 10 062/II.

2.

Six / Rondeaux / Hongraisses Nouveaux & Trio / pour / Deux Violino, Alte & Violoncelle Oblig. / Dediés & Composés / Monsieur le Baron Jean / de Podmaniczky / par / son tres obbeissant [!] Serviteur / Antoine G: Csermák. / 1809.

30 × 24 cm — Borító + szólamok: Violino Primo 9 (sztlan) béirt lap, Violino Secundo 7 (sztlan) béirt lap, Viola 6 (sztlan) béirt lap, Violoncello 7 (sztlan) béirt lap.

.. Andante cantabile

f

f

Trio

p dolce

2. Tempo di Giusto

f

[VI. I.]

[VI. I.]

[VI. I.]

fz

Trio

p

3. Tempo di Verbung poco Allegretto

ppp

fz

4. Tempo di Verbung

f

[p]

f

p

Trio

dolce

5. Tarde

50 ü.

6. And^{te} Spirituoso

20 ü.

Trio

16 ü.

[7.]

64 ü.

Flautilo

16 ü.

Presto

29 ü.

N° 2. vö. Bónis Ferenc: Magyar táncgyűjtemény az 1820-as évekből. ZtT I. (1953) 713. N° 4. vö. Nemzeti Magyar Tántzok (Mohaupt) 1. füz. (1822) N° 4. (I. Géza Papp: Die Quellen der Verbunkos Musik. Studia Musisologica 1982., 16/4. sz.) Ms. 10 062/III. 3.

[Csermák Antal:] Verbung

In: Variaciones Hongroises / Pour Violon / et avec / Accompagnement de un V: Alte / Composés / par / M^r A: G: Csermák.

30×22,5 cm (a borító mérete) — Címlap+beírt 2 lap (=Violino)+szólamok: Violino 2do, Viola, Violoncello 2—2 I. Tartalma: Téma és 6 változat. A 6. változat az I. hegedű szólamából hiányzik. Ugyancsak nincs meg benne a változatokat követő Verbung dallama; így annak csak a kíséretét (19+6 ü.) ismerjük.

Ms. 10 062/IV. 4.

Magyar Terzetto / a / Violino Primo / Violino Secondo / con / Basso / Del Sig^{re} Antoine Csermák

32×23 cm — Csak a Viol. Primo szólama: címlap+4 beírt (sztlan) lap. Tartalma: 1. Verbunk—Figura; 2. Magyar Melódia és Magy: Litánia—Trio—Figura.

1. Verbunk

24 ü.

Figura

62 ü.

2.

Ms. 10 066 (Német és olasz áriák zongora- és gitárkísérettel II.)

5.

1/[h]

Hongrois

Kb. 22×30 cm, külön álló 2 levélnyi, zongorára írt kézirat utólag ceruzával számozott leveleinek 16^v—17^r lapján. A 16^v jobb felső szélén: V: [és egy Sz betűvel kezdődő olvashatatlan szó vagy név]. A 16^r lapon ceruzával bejegyzett megjegyzés: Marseillaise, mint „Hongroise”.

Ms. 10 072 (Vegey áriák és táncok — XVIII. sz. vége)

6.

1/a

2. / Magyar Nótta Forte- / Piánóra Alkalmaztatva / készítette, és Nagy Méltóságú / Született Gróff Wartensleben / Klárinak Eő Nagy Méltósá- / gú Báró Podmanitzký / Sándor kedves Hitvesinek 1811^{dik} / Esztendőben, Új Esztendőre az az Boldog / Aszony havának 1^{ső} / napján mélt Tiszte- / lettel ajánlotta Mércay Károl / Aszodi Rector / [A bal sarokban:] N^{ro} 3^{dik} / Aeditio

Kb. 22×31 cm, 4 l. (Két lap beírva: [1] címlap, [2] kotta.)

1/b

Ungarisch

7.

Egy 24×30—32 cm, 8 l. terjedelmű, gitárra írt s vegyes tartalmú (valószínűleg csonka) kézirat 3. sztlan lapján; a vége hiányzik. A kézirat tartalma: Tancred—Terzett v. Die Kobler getanzt — Fandango — Quadrillr — Walzer — Ungarisch — Prumeraus Wien — Schweizer Familie — Kosak — Adagio — Mousrin — Allamand — Troubadur — Allamand — Romanzer — Menuetto (1°—Trio—2°).

1/c

8.

[Magyar tánc]

Egy 22,5×32 cm, 4 l. (három lap beírva) zongorára komponált menüettek tartalmazó kézirat 3. lapján későbbi kézzel világosbarna (elszíneződött?) tintával bejegyzve cím nélküli magyar tánc található. Változatát I. Tóth István: Áriák és Dallok (1832—43), 52. l., N° 93. (amint azt az első lapon valaki ceruzával jelezte).

1/d

9.

Komoly gondolatok / II lassu és egy friss Magyar / melyet zongorára szerzék és azt / Báró Podmaniczky Mária Kisasszonynak / egész tisztelettel ajánlja / Georgiadesz József.

23,5×33 cm. Csak egyetlen levél a mű címlapjának szép, gondosan írt szövegével. A kottavonalzás, barna rajzzal díszesen keretezve, nyomtatottnak látszik.

1/e

10.

[3] Hongroise[s]

Egy 23,5×31 cm, 8 l. kéziratban (csak az 5—7. lapok vannak beírva). Tartalma: darabok hegedűre vagy fuvolára gitárkísérettel. [5. l.] Chietara Thema [con] Variazioni — [6. l.] Hongroise [Nro 1.], Nro 2., Nro 3. — [7. l.] Violino o flauto Hongroise N. 1., Nro 2., Nro 3. A [4.] lap belső szélén (a margó irányában) föltehetően ugyanazzal az írással: Anno 1793. Ez azonban nem vonatkozhat a leírás idejére, mert a három darab másolat A. Diabelli (1781—1858) 12 Ungarische National Tänze c. sorozatából (1—3. sz.), mely Bécsben jelent meg 1807-ben.¹³

A harmadik Hongroise 1—16. ütemének kísérete hiányzik.

2.

11.

[Négy zongoradarab]

24,6×31,5 cm, 4 l. (beírva csak a 3. lap); benne egy levélnyi kékes árnyalatú ugyanakkora kottalap, melyen [2. l.] fent fekete ceruzával: Tót népdalok, a kotta mellett a margón pedig kék ceruzával: =Szuhány [vagy Szuhay?] 12. A kétféle kottapapíron ugyanannak a kéznek az írása. A fő kézirat első lapján, hasonlóképpen az egykori könyvtáros (?) írással: Tót népdalok Régi és új Írók 4^r 344-ben. A kézirat négy verbunkosjellegű zongoradarabot tartalmaz.

¹³ L. Papp Géza: Die Quellen der Verbunkos-Musik. Studia Musicologica 1979., 27. sz.

4. (Kolligátum, korábbi jelzete: RUI 4^r 343.)

[a]

Nemes / Saáros Vármegye / Törvényes Vitézeit / Hartzra indito / Musika / Keszítettett Koschovicz Josef által / A 1797 [Bent:] Marche Maestoso / Clavecin

A darab után két sornyi, más kéztől származó próbálkozás (3/4-ben 16 ütem).

19 × 25 cm, 4 l. (az utolsó lap üres).

b

12

XII Danses Hongroises / Pour le Clavecin ou Piano Forte. / Composées et Dédies [!] / á Madame Claire de Szirmaÿ. / née de Pottornyay / par / Joseph Koschovitz. / Deux Pollonoise [!] de Jablonska et Arietta de Heibl.

21,5 × 30 cm, 18 l. (a 15. l. üres). [= Régi és új Írók 4^r 325. (a szám ceruzával törölve, helyesbítés: 343)] Tartalma: (1:) Cimlap — (3—13:) Hongroises 1—12. (a nyomtatott kiadástól eltérő sorrendben)¹⁴ — (14:) Heibel Ballo Le Nozze disturbate / Andante Menuetto — Polonoise [...] (18:) Pollon: V: Jablonska (a Trio csonka, tehát a kézirat eredetileg nagyobb terjedelmű volt).

A kolligátumhoz mellékelve mint b) (másodsor!) — cimlap és cím nélkül — korábban a RUI 4^r 344-ben:

[12 magyar tánc]

13.

23 × 31 cm, 14 l.

A táncok — mint kiderült — a pozsonyi Rigler Ferenc Pál (1748 k.—1796) szerzeményei.¹⁵ Közülük négy (az 1., 3., 6. és 8.) megjelent a lipcei Allgemeine Musikalische Zeitung 1800. évfolyamában (II. évf., 35. sz.) mellékletként (Ungarische Nationaltänze).¹⁶

¹⁴ Vö. Papp Géza: A verbunkoskiadványok kronológiájához. Magyar Zene 1979., 242. l. (27. j.)

¹⁵ L. Gertraut Haberkamp: Thematischer Katalog der Musikhandschriften der Fürstlich Oettingen-Wallerstein'schen Bibliothek Schloss Harburg. München 1976., 162—3. l. A bajor harburgi Oettingen-Wallerstein hercegi könyvtárban őrzött kézirat cimlapján ez áll: 12 Ungarische Tänze fürs Forte Piano oder 2 Violinen und einem Baße der Ungarischen gewidmet und componirt von H: Musikprofeßor Riegler zu Preßburg.

¹⁶ L. Papp, i. m. StM 1979., 11. sz.

2. Allegretto *tr*
f 18 ü.

3. Maestoso
fort. 16 ü.

Coda *p* 8 ü.

4. Moderato
p *f* 20 ü.

Coda 10 ü.

5. Allegro maestoso
p 36 ü.

6. Allegro moderato 40 (+24) ü.

7. Allegretto 32 ü.

8. Allegro 32 (+16) ü.

9. Maestoso *tr* 24 ü.

Coda *p* 8 ü.

4. vö. Domokos P. P., i. m. 120. sz.; Papp, i. m. StM 1979. 16/18. sz. és 23/16. sz.

7. vö. Papp, i. m. StM 1979. 23/15. sz. és 36/7. sz.

6. (Korábbi jelzete: RUI 4^r 344)

14.

[b]

T^s / Nuj / Markgjaronsk = Ssmrtáni / Sstricars und Vjesho / für / t^s Saikgen / = [t^s] Miolla / = [t^s] Baßetl / = [t^s] Violon. / [. . .] Gewidmet [. . .] dem gnädigen Herrn / Jean d' Podmanniczky [!] [. . .] Vom / Tunyik Hrbač d' Křessan [. . .] / In Dettk von 10ten bis 14ten XMBER [December] 1820.¹⁷

25,6 × 20 cm, 4—4 l. hegedű, brácsa, gordonka és nagybögő szólam (a 2—3. l. egyvégtében kottázva, a 4. l. üres), címlap csak a brácsa szólamhoz van.

¹⁷ Csermák Antal a mű címlapján, valamint a 17., 19—21. sz. alatt ismertetett kéziratokon a Tunik (Tunyik) Hrbač d' Křessak nevet használja. (Vö. Bónis, i. m. ZtT I. [1953] 699. l. [6. j.]) Ez és a címlapok zavaros fogalmazása is mutatja, hogy szerzőjük elméje ekkor már nem volt világos: a kompozíciók és a tételek címét, a hangszerek nevét stb. egyes esetekben valamilyen szlávnyak — ortográfiáját tekintve leginkább csehnek — tetsző, ám valójában érthetetlen, kitalált („halandzsá”) nyelven adja meg, s néha az összefüggő német szövegbe is belevegyít ilyen szavakat, az évszámokat pedig itt-ott rejtjelesen írja le. Csermák önkényes szavainak, kifejezéseinek pontos értelmezése egyelőre nem lehetséges. Néhány gyakrabban előforduló szót — analógia alapján — még le tudunk fordítani, pl. Sajkgen = hegedű, Miolla = brácsa, Nufs (Nuffs) = gordonka — Murlatt = lassú, Allfri (Allriff) = mérsékelt(en) (?), Křnep = trió, Vjesko (Vjesho) = friss, Stricařs = figura, de ezt az értelmezést — úgy gondolom — még nem tekinthetjük véglegesnek. A fenti címet talán így lehetne magyarra átültetni: Egy új szomorú verbunkos [?], figura és friss, hegedűre, brácsára, gordonkára és nagybögőre.

Musical score for 'Tarde Taradissime' (1. movement), 'Trio', 'Presto', and 'Figura vel Coda'. The score is in 2/4 time and includes dynamic markings such as *p*, *f*, *tr*, and *cr[esc.]*. The movements are numbered 1, 20, and 43 measures respectively.

[c]

[Csermák Antal:] Verbung

15.

In: Szólamok címlap nélkül. Tartalom: N° 1. Andante serioso (3/4), Attaca Frissen Gotha — N° 2. *Verbung*. Andante con [?] [a brácsa szólamában: Verbung zu az intézet [!] Veszedelem.], Trio Frisen — N° 3. Eccoisses. [!] Prestissimo. Marsch als Verbung. Da Capo Eccoisses [!] — N° 4. Pressti[ssi]mo

Kb. 26,5 × 21 cm, 4—4 l. szóló hegedű és első hegedű (Violin Sol. et Primo), brácsa (Miolla), gordonka (Violoncello), valamint nagybőgő (Violon) részére (a 2—3. l. egyváltban kottázva, a 4. l. üres).

Musical score for 'N° 2. Verbung / Andante con [?]' and 'Trio Frisen [!]'. The score is in 2/4 time and includes dynamic markings such as *p*, *f*, *tr*, and *pi22.*. The movements are numbered 16 and 33 measures respectively.

[d]

[Csermák Antal: Két verbunkos]

16.

Szólamok címlap nélkül. Kb. 26 × 20,5 cm, 4 l. hegedű (Violino) és kb. 16 × 20,5 cm, 4 l. brácsa (Viola). A kb. 26,5 × 21 cm, 4 l. gordonka (Violončello) szólam a kottagyűjtő 10. sz. borítékában (korábbi jelzete: RUI 4^r 328). Mindhárom szólamban a 2—3. l. egyváltban van kottázva, a 4. l. üres.

Musical score for '1. [Vi]' and 'Trio'. The score is in 2/4 time and includes dynamic markings such as *f*, *tr*, *ff*, and *fz*. The movements are numbered 12 and 16 measures respectively.

7.

17.

[a]

1 / Korlan=Markgjaronsk Smrtan Mur-/latt Sstricařs burr T^s Křnep /uhzac / 1 Nuj Vjesko. / Narr T^s Metenel Zosin. [aláhúzás!]¹⁸ / [...] Vom Herrn Tunyik Hrbác d' Křssak 1804—1814 burr / 1821 [...] In Stuhlweißenburg, Tawolaska [?] und Dettk. W: [Bent:] Forte Piano

26,5 × 21,5 cm, 4 l. (címlap, 2—3. l. kotta, 4. l. üres).

[a] és [b] vö. Bónis, i. m. ZtT I. (1953) 699 és Papp, i. m. StM 1982., 5/37. sz. — [a] vö. Papp, i. m. StM 1979., 57/2. sz.

[b]

18.

[Csermák Antal: Verbunkos]

A külön álló, s össze nem tartozóknak látszó levelek egyikén hegedűszólam (Sajkgen), amely kísérete lehetett egy magyar táncnak. Helyenként néhány ütem vezető szólamként kiemelkedik az akkordokból. Tételei: Allfri. (10 ü.) — Křnep (7 ü.) — Figura (5 ü.) — Vjesko (12+8 ü.) — Figura (23 ü.). A tulajdonképpeni prím szólam hiányzik.

21 × 26,5 cm.

[c]

19.

1 Nuj / Rracirr^k obrik 1 Křnep / burr / T^s Kariža. / [...] / Gewidmet dem obbeschrieben Gnädigsten Herrn [„Jeann Baron d' Podmaniczky] / [...] von 30^t bis 31ten Xmber [December] / 182 [?]¹⁹ / In Dettk [Bent:] Kariža.

27 × 21,5 cm, 4 l. (címlap — az ívrét formátumú kottalap felén —, 2—3. l. kotta, 4. l. üres). Zongoramű.

¹⁸ Értelme talán ez: 1 szomorú [...] verbunkos, lassú, figura és egy trió, valamint [?] 1 új friss. Forte-Pianóra. Az első két évszámban a negyedik számjegy x-hez hasonló, alul és fölül nyitott 8-as. Ez már csak azért is azonosítható a 4-es számjeggyel, mert a német szövegű apró betűs megjegyzésben is olvasható az 1814 évszám („hagyományos” számjegyekkel). A harmadik évszám — lent középen — rejtjeles, de egyértelműen megfejthető.

¹⁹ A címet nem tudom pontosan értelmezni. A címlapra irt német nyelvű megjegyzésből az derül ki, hogy Csermák aggodott: Podmaniczky báró halála esetén mi lesz az addigi támogatással, mennyi évjáradékot fog kapni és kitől? Az évszám 3—4. számjegye rejtjeles; a tízesek helyén álló számjegy — az eddigiek alapján — csak 2-es lehet, az utolsó pedig 0 (a 3-as számjegyhez hasonlóan ugyan, de 1823-ban Csermák már nem élt).

Murliatt

Křnep

Marsch
Allfri

[d] 20.
 1 / Nuj Allriff' Markgjaronky Sstri- / cařs, / burr / T^s / Hun^sy Rattopier' Vjesko. / Narr /
 1 Sajkgen / 1 Miolla / burr / 1 Nufs. / Gewidmet dem gnädigsten Herrn Johann Baron
 d' Podmanitzky [...] Von / Tunyik Hrbač d' Křessak [...] 182[?]²⁰ [Bent:] Nuffs
 27 × 21,5 cm, 4 l. (címlap, 2—3. l. kottázva, 4. üres). Csak a gordonka szólama van
 meg. A harmadik rész (Vjesko) szöveges!

Allfri
Nicht zu langsam / Andante

Křnep

[Figura]

Vjesko

Figura

[e] 21
 3 / Ungarische Musik Stüke [!] / für / Eine Viojoline [!] / [...] Gewidmet [...] dem
 Gnädigsten Herrn, Herrn Jeann / Baron / d' / Podmaniczky / Von Tunik Hrbač d'
 Křessak / in / Dettk den 27ten Jänner 1821 / Der erste Ungarische Verbung ist von Herrn
 János d' Lavotta 1794... [!] (Bent:) Viojolin Solo ohne Begleitung.
 40 × 27,5 cm, 4 l. (címlap, 2—3. l. kottázva, a 4.-en csak írás).

²⁰ A cím egyértelmű fordítását nem tudom adni. A mű hegedűre, brácsára és gordonkára készült. Az évszám utolsó jegye egy tört, amelynek számlálója 0, nevezője pedig — a szerző szokásos jelölése szerint — 1; ez talán annyit jelent, hogy az ajánlás 1820 első felében kelt.

Cafésations Verbung

C/tio 1

Extra C/tio 1

[2.] Murlatt

[3.] Kírepe

[4.] Pey Rakoczi

[5.] Vjesko

[6.]

[2.], [3.] és [4.] vö. Bónis, i. m. ZtT I. (1953) 704., ill. 698—9. — [2.] vö. Papp, i. m. StM 1982., 8/61. sz. — [3.] vö. e dolgozat 13/6. sz. — [4.] vö. Papp, i. m. StM 1979., 57/5. sz.

8.

[a]

22.

[Négy Magyar Nóta] Két külön álló, 23 × 32 cm nagyságú levélen:

[1^a] Contra Violino. 18. Magyar Nota (24 ü.), Figura (8 ü.), Trio (16 ü.) — 19. [Magyar Nota] (16 ü.), Trio (16 ü.), Figura (16 ü.), „Coda zu N° 18” (13 ü.).

[1^v] 20. [Magyar Nota] (16 ü.), Trio (18 ü.) — 21. [Magyar Nota] (16 ü.), Trio (8 ü.), Figura (8 ü.) —

[2^a] Basso 18. Magyar Nota (25! ü.), Figura (8 ü.), Trio (16 ü.) — 19. [Magyar Nota] (16 ü.), Trio (16 ü.), Figura (16 ü.), „Coda zu N° 18” (13 ü.) —

[2^v] 20. [Magyar Nota] (16 ü.), Trio (18 ü.) — 21. [Magyar Nota] (16 ü.), Trio (8 ü.), Figura (8 ü.).

Az első hegedű szólama hiányzik.

[Magyar táncok]

23.

Külön álló, 21,5 × 30 cm nagyságú levélen csak a basszus szólama (korábbi jelzete: RUI 4e 344):

[1^a] Basso N^{ro} 1. Mod^{to} (16 ü.) — N^{ro} 2. Mod^{to} (24 ü.) — N^{ro} 3. Mod^{to} (32 ü.) — [1^v] N^{ro} 4. Mod^{to} (24 ü.) — N^{ro} 5. Mod^{to} (24 ü.) — N^{ro} 6. Mod^{to} (24 ü.).

9.

24.

[Két Magyar]

32×23 cm, öt külön álló levélen (csak a recto beírva!) zenekari szólamok: Violino Primo, Violino Secundo, Alto Viola, Corno Primo in G, Corno Secundo in G. A Basso hiányzik. Tartalma: I. March — Magyar I., II.

The image shows three staves of musical notation for 'I. Magyar'. The first staff is labeled 'I. Magyar' and has a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 4/4 time signature. It contains 16 measures, indicated by '16 ü.' at the end. The second staff is labeled 'II.' and has a bass clef, a key signature of two flats (Bb, Eb), and a 4/4 time signature. It contains 16 measures, indicated by '16 ü.' at the end. The third staff is labeled 'Figura' and has a treble clef, a key signature of two flats (Bb, Eb), and a 4/4 time signature. It contains 8 measures, indicated by '8 ü.' at the end.

10.

25.

Rondo Hungarisch / pour / Violino. / Del Sign Steupel

23,5×31,5 cm egy levélnyi kézirat versóján befejezetlen hegedűszólam.

The image shows a single staff of musical notation for 'Rondo'. It has a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 2/4 time signature. The notation is a single melodic line for a violin. It contains 68 measures, indicated by '68 ü.' at the end.

11.

26.

[a]

[Két] Magyar Tántz

In: Deutsche / a / Violino Primo / Violino Secundo / e Basso / Del Sig^r Jos: Schülder / Jean Podmanitzky (aláírás!) — Bassus szólam.

29,5×22 cm, 4 levélből összefűzött kottalapok.

A 7. lap második és a 8. lap első felén — valószínűleg későbbi bejegyzéssel — két Magyar Tántz, nagyon gondatlan írással. Ugyanezek gondosabban vannak lemásolva a 28. sz. alatt ismertetett kéziraton.

[b]

27.

[Három] Hongrois

Egy 32×22,5 cm nagyságú külön álló levélen magyar táncok: [r] Hongrois G mol — Trio; Hongrois G mol — Trio; [v] A mol / rast [?] po / zyanysky. Mindhárom gondosabban van lemásolva a 28. sz. alatt ismertetett kéziraton.

[c]

28.

[6 magyar tánc]

Egyetlen 23×31,5 cm nagyságú külön álló levélen hat „Magyar” — feltehetően hegedűre —; a 2. törölve, de azért olvasható. Részletezve: [r] N. I. Lassan — N II. Lassan — N III. Lassan, Trio, Figura — [v] N IV. Adagio / Igen lassan, Trio (d 29 Novembr[is] 1803/ — Hongrois N V. Igen lassan, Trio — Hongrois N VI. Igen Lassan / A mol po zyanysky / d 26 Decemb[ris] 1803/.

Az 1. és a 3. a 26. sz. alatt ismertetett kézirat két Magyar Tántzának, a 4., 5. és 6. pedig a 27. sz. alatt ismertetett kézirat táncainak gondosabb másolata.

261

Magyar
I. La/san

II.

[Magyar Tantz]
III. La/san

Trio

Figura

IV. Adagio / Jgen la/san

Trio

Hongrois
V. Jgen la/san

Trio

Hongrois
VI. Jgen la/san

[d]

[Sárospataki magyar táncok]

29.

Egy 31,5 × 22,5 cm nagyságú, külön álló levélen hét táncdarab hegedűre, ill. gordonkára. Részletezve: [r] [1] Hongrois d. 5 Marz 1805 Patak; Trio — [2] d 13 Marz 1805 Patak — [3] Phanthasia d 15 Marz 1805 Patak — [4] Hongrois pour le Violoncello d. 2 May 1805 Patak — [v] [5.] Hongrois pour le Violoncello [csonka!] d 7 May 1805

Patak D mol — [6.] Hongrois pour le Violon d 11 May 1805 Patak — [7.] Hongrois pour le Violoncello d 13 May Patak.

[1.] Hongrois

16 ü.

Trio

12 ü.

[2.]

16 ü.

[Coda]

9 ü.

[3.] Phantasia

18 ü.

[4.] Hongrois Sur una Corda 9

16 ü.

[5.] Hongrois

9 ü.

[6.] Hongrois

16 ü.

[7.]

16 ü.

[e]

[Lőcsei magyar táncok]

Egy 32 × 23 cm nagyságú, hat teljes és egy csonka levélből álló szólamfüzet (Violino Secondo) első és utolsó (csonka) lapjára lejegyzett három darab. Éspedig: [1.] Ungrisch d 20 März 1804 nach Josegsi [?] Leutschau / Adagio A mol — [2.] H[ong]rois d 5 April 1804 / D Dur — [3.] Serenata Ungrisch die 19 März 1804 Leutschau auf Josegsi / Adagio.

30.

263

Ungrisch

[1] Adagio

[2] Hongrois

[3]

[f] (Korábbi jelzete: RUI 4^r 343 [4])

31.

March [1] e Hongrois 2 / a / Violino Primo / Violino Secondo / Viola e Violino 3 / Flauto Primo / Flauto Secondo / Corno Primo / Corno Secondo / Basso / Dal Sig[nore] Giu: Klingenthal

23,5 × 32,5 cm, 4 lev. (A basszus két levélnyi szólamába behelyezve csak az I. hegedű és a mélyhegedű egy-egy levél terjedelmű szólama van meg.)

Magyar [4]

VI. I.

Minore 1

Minore 2

Magyar 2

Minore

Largo

[Coda]

12.

32.

Nemzeti Kötés Dall

Egy 23,5×37,5 cm-es két levélből álló kéziratban: [1^v] Menuetto (zongorára) — [1^v—2^v] *Nemzeti Kötés Dall* Clavecinra — [2^v] kottás írka-fírka (hangsorok).

A *Kelj fel*, Magyar kezdetű verbunkos dal hangjegyekkel az 1798. évi erdélyi kalendáriumban jelent meg ezzel a címmel: Az N. Magyar Országai fel-ülésre készített / Nemzeti Kötés Dall.²¹ Az eredetileg nyolcversszakos szövegből a kézirat csak egy versszakot közöl.

Andante

kelj fel Magyar mu-tascl-meg nagy lel- kü- sé- ged 24 ü.

Ms. 10.075 (korábbi jelzete: RUI 4^r 331/III. — Tánc-kották/)

24.

33.

Verbung

Egy 23,5×31,5 cm, 8 levelet tartalmazó kéziratban különféle — pedagógiai célra ujjrenddel ellátott — zongoradarabok között egy *nem* verbunkosjellegű Ungrisch [8. I.] és egy *Verbung* [9. I.].

Verbung

12 ü.

Ms. 10.084/10.

34.

Six / Hongroises a Quatre Mains / Pour / le Clavecin au [!] Piano Forte / Composées / par / Fr: A. Pierolt. [Címe bent:] Magyar

23×34 cm, 7 lev.

Magyar'

1. Frissen

16 ü.

Trio

16 (+8) ü.

2. [II] All^o

16 ü.

Trio

16 ü.

²¹ Egy részletének fényképét ld. Keresztury—Vécsey—Falvy: A magyar zenetörténet képekonyve. Bp. 1960., 159. l.

3. Adagio

Trio

4. [II.] Lajsan

Trio Frijsen

5. Frijsen

Trio [II.] Frijsen

6. [II.] Lajsan

Trio

Ms. 10.086

I. [I. füzet]

35.

(Magyar táncok)

In: Piece[s] / Pour le Clavecin au [!] / Piano Forte / [Belső címlap:] Fundament / et Commensmene [!] Pour Clavecin au [!] / Piano Forte. / Pour La Demoiselle Susanne Barone de / Pottmanitzky. [!] / 1803.

Kb. 19×25 cm; borító (virágmotívumokkal díszített színes nyomatú félkarton)+21 sztlan levél. — Tartalma: zeneelméleti példák (hangjegyértékek, hangsorok), könnyű kis darabok (köztük egy cím nélküli *verbunkos* [4^v], *Magyar Tanzok* [6^v—10^r], *Früblings Lied*, *menüettek*, *polonézok*, *áriák* — részben cím nélkül —, *kontratáncok*, *Chalopad*, *Hongarie and[an]te* [15^r], *variációk*.

16 ü.

[1.] Magyar Tanzok

16 ü.

16 ü.

16 ü.

12 ü.

16 ü.

16 ü.

12 ü.

16(+8) ü.

Coda

4 ü.

16 ü.

16 ü.

16 ü.

[1.], [4.] és [8.] vö. Domokos P. P., i. m. 117—119. sz.

20.

36.

[Két verbunkos]

In: 25×32 cm, 20 sztan lev., cím nélküli gyűjtemény zongorára. Tartalma: Thema változatokkal (5 var.), Adagio, Thema változatokkal (4 var.), két cím nélküli verbunkos [13^r—14^v], Allegro — Trio, két cím nélküli tétel (Alla breve Esz, 3/8 d-D).

Ms. 10.088 (Vegyes töredékek)

37.

Magyar Verbung

In: 22×28 cm, eredetileg 10 levélből álló füzet, amelynek azonban a második felét ollóval levágták, így csónkán maradt 5 levélnyi kézirat. A címlevél üres (kottavonalzás sincs rajta), a 2. lev. rectója kottavonalas, de beíratlan. A kottázás a 2^v-n kezdődik: Téma változatokkal (3 var.), Magyar Verbung [4^v—5^r], végül Deutsch v. Hummel.

Magyar Verbung
Lalsan